

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 fr.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy órára helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Magjelle k a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábolzott garmond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hír írás után 30 kr. Nagyobb és gyakrabbi hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelli Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint és Volger (Vallfischgasse 10.) Rad. Mosse Publicistische Bureau **Budapesten** Haasensteint és Volger hirdetés köv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvétel irod. Budapestben Szerviztár 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:
F5 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CZIKKEK DÍJZATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A pártviszonyokról.

(Sr.) Pártéletünk talán egészségesebb irányt fog venni az eddiginél. Ideje is. Mert a jelszavak és frázisok utáni kapkodás már minden alakban érvényesült, az ország nem kis kárára. A fatum úgy hozta magával, hogy mikor 1875-ben a közjogi harcz megszűnt, nem fejlődhetett valóban belügyi szükségintézetek szerint pártéletünk, mert csakhamar a második kiegyezés és azután a külpolitika adott oly jelszavakat és idézetet elő, csaknem állandóan oly válságos helyzetet, hogy a belügyek reformja és a pártoknak belreformok szerinti sorakozása — absolute lehetetlen volt. Pedig nemcsak a mi évtizedes parlamentarizmusunk, de Anglia évszázados parlamenti élete is megsínyli az olyan abnormis állapotot, a melyben mi voltunk 3 év óta és a melyben van most csakugyan Anglia is; a mikor t. i. a külpolitika oly izgalmakkal jár, hogy a kormány egész erejét és az ellenzék egész szenvedélyét igénybe veszi az e feletti harcz. Mikor még Angliában is kezdenek panaszkodni, hogy a belügyek erősen érzik a külpolitika monopoliumát; mit mondunk mi, a kik annyira el vagyunk maradva minden téren és a kik oly sok bajjal küzdünk, a már eddig létesített reformok miatt is!

Bizonnyára érezhettük e helyzet hátrányait. És éreztük most is, mikor annak már, ugyszólván fizikai kényszerrel fogva, változnia kell. Igen; mert a nemzetet izgalomban tartó, a parlament és kormány idejét és főleg idejét éveket óta igénybe vevő keleti kérdés megoldva nem lön ugyan, de megoldására részben oly pozitív intézkedések történtek; részben pedig oly mesterséges igazgató befolyásoktól szabadított meg (pl. orosz actio és panszláv igazgató) hogy most már, ha nem is teljesen békés, de mindenesetre természetesebb és európai háborút, a nemzetközi egyensúlyt megrontó bonyodalmakat semmiesetre sem orosz alakba öntötték, tényleg tereltek feljebb.

bizottságokban és a plenumban így sokkal több hasznát fogja a nemzeti venni. Különben is, gr. Péchy Manó, Horváth Lajos, Wahrmann még csak a „pártion kívüli párt”-hoz sem csatlakoztak és így semmi irányban kötelezettségeket nem vállaltak. Szóllról meg éppen nem is lehet feltételezni, hogy ha egyáltalában actioiba lép, az ellenzéknek asszistáljon; mert ő hazafias scrupulusból lépett ki a kormányból, de nem a pártból. Scrupulusa az volt, hogy az általa is pártolt boszniai actio a 60 millió elég nem lévén, — az anyiba fog kerülni, hogy pénzügyünk egészen tönkretessen. Most az eredmény megegyeztetés, és hisszük, hogy ennek ő leginkább örül. Minden más kérdésben velünk volt; reméljük, hogy ezután nem lesz oka a viszszavonulásra.

A szélbalt és egyesült ellenzékét pedig felkérjük, hogy gondoskodjanak belügyi programról és küzdjenek loyálisan.

KÜLFÖLD.

Bismarck herczeg ösztönöségét annyira túlozza, hogy még mindennapi társalgásban is figyeltatja czéljait. Így jelesül azt beszéli, hogy Bismarck herczeg Bécsben léte alatt, midőn egy nrholgy azon kinoktatémitette, melyeket kiáll, mivel nem kérdezheti tőle, mi volt idejöttének célja, majdnem leplezetlenül kimondotta, hogy Ausztriával akar szövetszenni Muszkaország ellen.

Németországban folytonosan jönnek a hírek az ös-választók választásáról a porosz parlamentbe. Még eddig ugyan nagyobb részben csak a városi választókerületekben történtek a választások, melyekben túlyomó többségben mindenütt a nemzeti szabadelvűek és haladó pártiak, kik egymással egyesültek, lottak a győztesek. A kormány most egyedül csak abban bizik, hogy a falusi kerületekben fognak nyerni többséget. A klerikálisokról még nem leirt tudni, bányaadán van a kormány, ha Bismarck herczeg elmegey Canossába, akkor megnyeri őket, ha nem megy, akkor eltelne lesznek.

A „Reutér's Office” azt jelenti, hogy több afghán független törzs megtámadta az angolokat a Sutargardán szorosban. azt teszi ugyan hozzá, hogy a támadók visszaverettek. Ezen támadás azonban arra mutat, hogy az angolok által terjesztett „azon bir, mintha független törzsek Angliához, szitánának, csak arra szolgált, hogy Angliában a kedélyeket megnyugtassa.

Jakub khán Roberts tábornoknak azt tanácsolják, állítanák be előnyomulását Kabul ellen, mivel különben attól tarthatni, hogy a felkelők fel fogják dúlni Bala-Hissárt. Roberts ezen tanácsot el is fogadta.

Most még egy angol hadoszlop Gaugh tábornok alatt Baranrálból is megérkezett. A Dzseilla di kormányát megígérte, hogy az angolokat kész támogatni.

Athénből azt írják, hogy ott nagyon keveset biznak a török-görög határgazgatási kérdés békés elintézésében és ez volna az oka, hogy az enrópai udvaroknál látogatásáról lemondott.

A muszka lapok, jelesül a „Golos” az osztrák-német szövetség ellen, mely most Bécsben kötötték a két cancellár közt, az összes szövetséget és Muszkaországnak hadi készüldést ajánlanak. Ezen szövetségbe igen természetesen „az osztrák-magyar szlávok is belé értetnek, hogy ez által a Balkán félsziget szlávjai megerősítenek.

— A magyar pénzügyek felőla „Fremdenblatt”-nak Budapestről többek közt következőket írják: „A pénzügyi év kedvezőleg zárul. A Szeged és a Tiszaszabályozás részére kellő szükségletek bőségesen fedeztetvők ama két milliós előleg által, melyet a hitelintézeti csoport a kibocsátandó tiszaszabályozási kölcsönre adott. Az által azonban, hogy az idén semmi további járadék kibocsátás nincs kilátásban, elégséges idő van arra nyerve, hogy a járadék létesítése óta torgalomba hozott összegek győrkerezen osztályoztassanak. Eleintén nem volt kikerülhető, hogy e czimleteket a tőzsdék ne ragadják magukhoz, miután a kibocsátásnak rendkívül gyorsan kellett végbemennie. A viszonyok azonban oly kedvezőleg alakultak, hogy a tőzsdék igen jelentékeny közvetítési haszonnal az utolsó kezekbe, azaz a tulajdonképeni befektetési töké birtokába bocsáthaták át a kibocsátott czimleteket. Két év óta azonban ekkép több mint 400 millió forint aranyzár-

radék szerencsésen elhelyeztetett. Gondoljuk meg csak, hogy midőn gróf Szapáry hozzá kezdett, a magyar járadék 78-czal volt jegyezve, most pedig 95-tel kerestetik. Ily emelkedés mélyen bevéssződik a tőzsdék emlékeztetőbe s általa a magyar járadék utja biztosítva van. — Valóban ritkaság, hogy egy állam pénzügyi helyzete rövid néhány hó alatt s egészen magából kifejlődvé ily rendkívül kedvezőleg és győrkerezen megváltozzék.”

A szolnok-dobokamegyei kiállítás ünnepeinek programja.

1879. október 18—26-ág.

Október 18. a.) A kiállítás ünnepélyes megnyitása a „gazdasági tárlat” helyiségében d. e. 9 órakor.

b.) 1 órakor a kiállítók tiszteletére rendezett „Közébed” az „Angol” szálloda termeiben.

c.) Este műkedvelői előadás és tűzoltók megérkezése és fogadása.

Október 19. a.) Dél előtt a décsi önkéntes tűzoltók zászló szentelési ünnepélye (a tűzoltó-egylet által kiadott program szerint.)

b.) Este 9 órakor tűzoltó bál a színház teremben.

Október 20. a.) Érkeznek a kertészeti és gazdasági egyletek tagjai.

b.) Este ismerkedési estély.

Október 21. a.) Kertészeti vándorgyűlés kezdete a megyeháza tanácskozási nagytermében dijenmetesen.

b.) Este műkedvelői előadás.

Október 22. Általános kirándulás a décsaknai sóbányákhoz.

Október 23. a.) Reggel kirándulás a kendőlőni uradalomba.

b.) Dél előtt 11 órakor gróf Zichy Jenő és Tárr tábornok által a Székesfehérvárt kitüntetett erdélyi kiállítók részére kiosztandó érmeek átnyújtása az ipar tárlat udvarán.

Ez alkalommal a kolozsvári iparos dalegylet közreműködik.

c.) Este a dalegylet hangversenye a színház teremben.

Október 24. Kirándulás (a Baczai uradalomba megállólással) Beszterczére.

Október 25. a.) Állatképző és az eladásra szánt lovak elővezetése és lóvásár.

b.) Este műkedvelői előadás.

Október 26. A kiállítás ünnepélyes bezárása és a jutalmak kiosztása d. e. 10 órakor az ipartárlat udvarán.

A belépti jegyek árai:

I. A termény-, ipar-, gép és állatosztályok számára külön-külön 1 frtos az egész kiállítási időre érvényes személyre szóló belépti jegyek a titkári hivatalnál kaphatók.

II. Mind a négy osztályra külön-külön 20 kros egy napra érvényes jegyek lesznek.

III. Osztályonként egyszeri látogatásra szóló belépti jegy ára 10 kr.

A végrehajtó bizottság.

BELFÖLD.

(Viszonzás a „Czáfolat”-ra)

Fogaras, 1879. szept. 28.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A „Kelet” f. 6. 195-dik számában közreadott értesítésre ugyancsak becses lapja 203-ik számában egy „czáfolat” jelent meg, melyet békés jellegű fogva felelet nélkül hagytok, ha azt a „fogarasi Polgári Kör” igazgató választmánya a „Magyar Polgár” f. 6. 211-ik számában egy Cultur-intézmény gravitásával sehogy sem compotibilis „czáfolat”-tal nem rectificálja.

Előzetesen is megjegyzem, miként azt kell binnem, hogy a kiigazított „czáfolat” csak is hallomás és nem „értesítés” szem előtt tartásával iratott legyen, — annyira nem viseli magán az a közvetlenség bélyegét. Ugyanis értesítésem egész szövegében a „fogarasi polgári kör” sehol még említés, sőt arra még csak czélzás sincsen. Két helyen fordult elő abban említés „magyar kör” és mindenütt a „megszűnt” jelzővel. Már pedig grammaticus embernek lehetetlen nem tudnia, hogy a mult idő jelent nem tehet; és így a midőn értesítésben az mondatott „megszűnt”, az legkevésbé sem vonatkozhatik egy élő társulatra: a polgári körre, — hanem igenis vonatkozik arra a volt „magyar kör”-re, melyről maga az „igazgató választ-

mány” is azt mondja, hogy „a mult év végével majdnem végfelbomlásnak indult”, melynek tagjai 75-ről — az igazgató választmánya szerint — 20—25-re olvadtak le, s a melynek om-ladozó romjaiból” emelkedett föl a „fogarasi polgári kör.” Arról a „magyar kör”-ről volt abban szó, melyről az „igazgató választmánya” is azt mondja száfolatában, hogy meg kellett szűnnie, mert „nagyon győnge, és az itteni társadalmi viszonyokkal merőben összeütköző alapokra volt fektetve.”

Tl takozom hát egy világos értelmű kifejezés olyatén félremagyarázása ellen, mintha mondtam volna csak egy jótával is, hogy a „polgári kör” bomlodoz, vagy megszűnt, — hiszen annak százat meghaladó tagjai között magam is ott vagyok; annál inkább tiltakozom pedig ama föltevés ellen, mert nem tartoztam, nem tartozom és nem is fogok tartozni soha a saját fészkeket beundokító sehonnai veretek közé.

E feleletemből elvonható immár a következők: „Cadente causa, cadit etiam consequentia. Miután értesítésben a „fogarasi polgári kör” érintve távolról sem volt: a „Magyar Polgár” 211-dk számában a „kör” igazgató választmánya által közreadott „czáfolat” teljesen tárgyalanná lön e részben.

Feleletem bevégezése előtt szabadon fölvetnem eme kérdést: midőn a „kör” igazgató választmánya megbízónak érdekeit védelmezendő, küzdelemre lépett: objektiv volt-e akkor, midőn szárnyai alá fogta a műkedvelő társulatot, tűzoltó egyület, dalárdát, Tibald urat — még csak éppen az István király napi predikációk maradtak védtelenül — melyek a magyar kör megszűnésére vonatkozó értesítéssel logicus ember előtt összekötésbe távolról sem hozható? Tibald ur neve pure et simple a „fogarasi magyar műkedvelő társulattal” hozott kombinációba csupán, — a mire való reflexiók alul feloldva érzem magamat, miután annak „rendező-sége” a vitába belevonván Pánczél Károly ref. lelkész, ő — ha helyét látja — a részben az én győnge tollamra éppen nem szorult.

□.

(Válasz egy helyreigazításra.)

Baróth, október 3. 1879.

E lap 224-ik számában Ka. P. „Helyreigazítás” czim alatt, egy ugyane lapban kelt tudósítástomat, melyben úgy látszik, nagyon találva érezte magát, kiegészítette. A kiegészítés okául e tárgy körüli hiányos ismereteimet hozza fel. A mi ezt illeti, e tárgyat illetőleg az én tudásom sem nem volt hiányos, sem nem igaztalan, s csak azt hallgattam el, a mit — a plebanus ur iránti kíméletből — egy községi képviselőgyűlésben történt jelenetek nyilvánosságára hozásával, ha tettem volna, bizonyosan még óriásibb szinbe tüntet fel a plebanus ur keresztényi szeretetét. A mi ismét állításom valódiságát illeti, ezt maga a plebanus ur igazán száraz adatokkal egészítette ki, de sehol még nem czáfolt, s úgy látszik e tekintetben nincs is véleménykülönbség közöttünk; de annál nagyobb van a plebanus ur jogi felfogása és kölcsönös szeretet s türelemről (?) való gondolkodása fölött. Az elsőrl felvilágosítani, az utolsórl eltéríteni, haszontalan fáradság lenne, s nem is látom nagy szükségét ennek, miután tudom azt, hogy egy fa nem erdő. Annyit azonban mondanom kell, hogy catholicus községet — mint illyent — a politikai közigazgatás terén nem ismerék, s midőn a baróthi községet a baróthi romkath. egyház használatába — tehát nem tulajdonába — a kérdéses temető átadta, nem zárta ki abból a protestánsokat sem, s ezért ugyanekkor nem is mutatott ki ezeknek külön temetkezési helyet.

Tovább a helyreigazításban szó van bizonyos vallásháborításról.

A vallásháborítás ez új nemét a plebanus ur most fedezte fel, s a halottak országának békés lakosságára alkalmazta, melyre — ha valamire — úgy igazán áll a nagy apostol szava:

Nincsen sem zsidó, sem görög, sem pogány, sem szabad os, sem szolga, mindnyájan egygyek vagyunk az ur Jézus Krisztusban. Ajánlom ezt s ehez nagyon sok hasonló szentírás helyek tanulmányozását a plebanus ur becses figyelmébe.

Egyébiránt úgy a községi bíró, mint a jegyző védelmére — kik magok is catholicusok, de a protestánsok iránt több türelemmel és szeretettel mint a plebanus ur — nem akarok korezni, lévén ez az ők egyéni dolgok; hanem végül

megjegyzem, hogy Ka... plebanus ur soha népszerűlenebb ügy védelmére nem kelt, mint jelenben, s a nagy fáradsággal összeállított helyreigazítás nekem szolgálat elégtételül, a ki ez ügyben részéről mindennemű polemikát bezártam, fentartva a „Kelet” szeptember 21-iki számában megjelent tudósításom minden sorát, lévén a ki voltam.

Pr. P.

A mi uzsorásaink.

III.

Az „Egyesült erdélyi takarékpénztár” igazgatójától a következő sorokat vettük:

A „Kelet” f. 6. 3- és 4-ki számában a „mi uzsorásaink” czim alatt Justus aláírásával egy cikksorozat vette kezdetét, a mely általában a helybeli pénzintézeteket s azok közt első sorban az „Egyesült Erdélyi Takarékpénztárt” és „Zálogkölcsön-társulatot” támadja meg, mint olyanokat, a melyek a városban grassalló uzsorásoknak módot és eszközt nyújtanak üzlelmek folytatására és a mellett maguk is nem állják a törvény világos szavai ellenére uzsorát üzni.

A megtámadás éle első sorban Korbuly Bogdán ur, mint az utóbb nevezett pénzintézetek igazgatója ellen fordul. Minthogy azonban maga a cikkirő is határozottan kimondja, hogy neki „nem a magán emberrel, hanem az Egyesült Erdélyi Takarékpénztár és Zálog-kölcsön-intézet igazgatójával van dolga”, a megtámadás voltaképpen a nevezett pénzintézetet éri, a mely mint nyilvánosan működő és üzleteiről évenként a nagy közönségnek és a törvényeknek nyilvánosan beszámoló intézet, ez által abba a kellemetlen könytelenességbe jut, hogy a megtámadást magát utasítsa vissza, kimutatván, hogy az alapján szolgálat állítások helytelenek s részint ráfogások, részint az üzleti viszonyokkal való ismeretlenség kifolyásai.

Első sorban helyre kell igazítanunk azt a tévedést, a mely szerint Justus azt látszik hinni, hogy K. B. ur minden ellenőrzés nélkül, saját kénye-kedve szerint rendelkezik. Ez nagy tévedés. Az igazgató nem tehet és nem tesz egyebet, mint a mit az intézet alapszabályai rendelkez és az igazgatóság az ő hivatalos hatáskörében testületileg határoz és helyesel, sőt a mi még a felügyelő választmány rotáján is átmegy. Ha ily körülmények közvalakik felelősség terhel, a felelősség az egész igazgatóságot és felügyelő választmányt egyetemlegesen terheli és a testületnek tagjai mindenkor készek is teljes mértékben elvállalni a felelősséget.

Lássuk már most, miért kívánja Justus az intézet igazgatóságát felelőségre vonni. Első sorban kapcsolatba hozza Justus az intézet működését az utcaszarkon leselkedő uzsorásokkal. Ha Justus ur ezzel azt éri, hogy lehetnek üzlekek a kik az intézetnél mérsékelt kamatlábra pőzt kapván, azt arra használják fel, hogy e pénz sokkal nagyobb kamatra másoknak adják, lehet hogy van igaz; de ezért az intézetet ép oly kevéssé lehet felelősé tenni, a mily kevéssé felelős a petróleumárú azért, ha valaki a vásárolt petróleumot gyújtogatásra használja fel. Ha pedig azt hiszi, hogy azok az üzlekek, mint az intézetek ügynökei az intézetek érdekében működnek, figyelmeztetjük őket, hogy e hiedelem tévedés, hogy a ki neki effélel mondott, egyszerűen hazudott, s ezért megint nem lehet felelősé tenni az intézetet.

Ami az intézet váltó-tárczáját illeti, az minden esetre olyas valami, a mit könnyen belátható okokból nem lehet akárki előtt nyíltan kitárni, de arról biztosíthatjuk nem csak Justus urat, de általában az egész jóhiszemű közönséget, hogy az intézet váltó-tárczája nem jut váltó más úton, mint egyenes úton, valamint arról is, hogy kiskorúak, nem önnálló egyének, valamint hitelt nem érdemlő személyek váltói az intézet tárczájában nem voltak e nincsenek.

Még nagyobb fontos-ágot tulajdonit Justus annak, hogy az intézet 4—6 százalékra nála letezt pénzeket 15—17 százalékra adja ki. Ez ismét tévedés; mert először is nincs ocsóbb pénz az intézetnél letéve, mint 6 százalékos; másodszor a kiadott pénz kamatlábat illetőleg különbséget kell tenni; a zálogüzletben igaz, hogy az illetékekkel együtt a kamatláb fölemelkedhet 16 százalékgig, ez azonban helyesen számitó embernek nem tűnhet fel, ha meggondolja, hogy a fővárosban létező királyi zálogkölcsön-üzintézet, a mely üzletiilegjeért kamatot nem fizet, a melyet se állami adó, se bélyeg, se községi rovatal nem terhel, és a mely még azon feljül nyereményt sem

kétes kimutatni, csupán a költséges kezelés tekintetéből 12 százalékon alul nem ad pénzt; és a ki figyelemmel kísérte, hogy már két esztendő óta tervben van a helybeli intézetnél a zálogüzlet végleges felhagyása, az ez üzletben folyton mutatkozó deficit miatt, és hogy csak azért nem agyott fel vele, minthogy a 16 százalékos költségen is még jótéttemény azzal a zsarolással szemben, a melyet a városban magánosok visznek véghez.

A váltó- és lombard-üzletben az intézet pénze következőleg van kiadva:

nyíltrovason	6%-kal	kiadva	66,000 frt.
váltó mellett	8%-kal	"	55,000 frt.
"	10%-kal	"	113,882 frt.
"	12%-kal	"	159,204 frt.
"	15%-kal	"	18,687 frt.
Összesen:			412,773 frt.

Ezen kívül hever a pénztárban 41,750 frt. Ebből a hiteles kimutatásból megtanulhatja Justus úr:

1) hogy az intézet nem forgat milliókat;
2) hogy az intézet vagyonának legalább is tized része, mint készlet hevervén a pénztárban folytonosan, a betevőknek azért fizetni kellő 6%-ot a többi 9/10-ed rész kamatja kell hogy fedezze;

3) hogy a legmagasabb kamatláb, a melyen az intézet általában ad pénzt 15%, de ekkora kamatra az összes vagyon alig 4 százaléka van csak kiadva, oly körülmények közt, a melyek e különleges esetekben a magas kamatlábot tökéletesen igazolják;

4) hogy az intézet kamatlába általában nem ütközik semmiféle törvénybe, minthogy a törvény világosan kimondja, hogy korlátozó rendelkezései a váltóüzletekre nem terjednek ki.

Ha már most meggondoljuk, hogy a pénzintézetek soha sem színelik azt, hogy ők egyebek, mint kereset, illetőleg nyereség végett alakult részvénytársulatok; hogy egy ily intézet kezelése és fenntartása telmes költséggel jár, és hogy azon 6 százalékon kívül, a melyet az intézet üzlet-tőkéje tulajdonosainak fizet, évenként sok ezerre menő adót, bélyeget és más illetéket, városi rovatalt is hordoz, és azonkívül még jótékony cselekedet is juttat valamit: uszóról csak a beszélni, a ki vagy nem tud számítani, vagy rossz hiszeműleg számít.

Nem lehet csúszni és feladatunk, hogy mi itt Justus urnak tanfolyamot tartunk a bank- és váltóüzletről és a nemzetgazdaság helyes elveiről, annak a Justus urnak, a ki előtt még az is bűn, hogy piacunkon sok a pénzintézet, tehát concurrentia; a ki zokon veszi, hogy a lejárt váltót beperlik, s a ki végül az ipar, kereskedés és földművelés hanyatlásáért a pénzintézeteket teszi felelőssé, míg másutt az a panasz, hogy nincsen pénzintézet, ha ezen elvek őt érdeklik, megtanulhatja illetékes helyen, és ez rá is fog férni; de nem fojtathatjuk el abbéli megbotránkosásunkat, hogy a „Kelet” szerkesztője, mielőtt Justus legalább is meggondolatlan ömlengéseinek helyet adott lapjában, nem tartotta érdemesnek ily fontos ügyben legalább félig, meddig végére járni annak, hogy azok az adatok, a melyekre Justus alapíthatni vélte megítélését, megegyeznek-e a tényállással? Az intézet igazgatósága semmi méltóságos felvilágosítást meg nem tagadott volna tőle.

Kolozsvár, október 4-én 1879.

Az Egyesült Erdélyi Takarékpénztár Igazgatósága

E czáfolatra Justus a következőkben válaszol:

A mint a fennebbi sorokból látható, a Justus kő cikke által talán igen is kiméletesen megbolygatott darázs-fészkek lakói, a mint azt előre látni lehetett, egyszerre felzudultak s a maguk módja szerint ültögetik fulánkjukat s védelmezik az életért. Van zaj, zúgás, bűgás a fészkekben és fészkek körül. Jó szerencsére azonban bennünket megvéd az ily tompa fullánkok ellen az igazság vérté, ők pedig a midőn Justust akarják agyonszúrni, enmagukat itélki halálra.

Térjünk azonban egyenesen a dologra.

Mi megtámadtuk a „Kelet”-ben Korbuly Bogdán urat, „mint az Egyesült erdélyi takarékpénztár és zálogkölcsön intézet igazgatóját.”

Tudni kell, hogy a miről mi együttesen szözlünk, személyében egy, állatjában egy, de címében három: 1. Az Egyesült erdélyi takarékpénztár. 2. A Kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön-társulat. 3. Korbuly Bogdán urnak ezen egy-letek helyiségében volt magán, de a fennebbi egy-letekétől el nem választható üzlete. „A mi uszórának” czimű II. cikkünkben szó szerint kimutathatjuk, hogy mi használtuk 1. „Korbuly Bogdán” 2. „Zálogkölcsön intézet” 3. „Bank” 4. „Egyesült erdélyi takarékpénztár” czimeket, ez utóbbit, rövidség okáért, mint az épület homlokán levő legfelső czéget egy párszor az egészre collective. Szóval mi beszéltünk a főtér 2-ik számú házának első emeletén Korbuly Bogdán ur vezetésével álló országos uszóról egyetemlegesen.

Elmondjuk azt is, hogy miért valánk kénytelenek, ez ügyet ékelti kezelni. Az „Egyesült erdélyi takarékpénztár”, egy különben másodrangú intézet, azért alapított csupán, hogy a hitelbank- és zálogkölcsöntársulatnak új pénzforrás-

sal szolgáljon. Tényleg egy részt ennek pénzével folynak a zálogüzletek és pedig hogy mennyire szoros viszony van a kettő között mutatja az is, hogy fennebbi nyilatkozatában, az „Egyesült erdélyi takarékpénztár” igazgatósága is identificálja magát a külön czim alatt levő Kolozsvári hitelbank és zálogkölcsöntársulattal s ennek zálogüzletét általánosságban védelmébe veszi. A mi most már a harmadik tényező: Korbuly Bogdán és az intézetek viszonyát illeti, a ki egyszer pénzes ügyben a főtéri sárga-házban megfordult, csak mosolyogni fog azon, a mit az igazgatóság ez ellenőrzésről beszél. A ki pénzt akar felvenni, sohasem tudja, hogy Korbuly Bogdánal a magán emberrel, a hitelbankkal vagy a takarékpénztárral dolga. A hol fontosabb üzletről van szó K. B. ur megmondja, hogy az urnak az intézet nem adhat vagy az intézetnek nincs pénze, hanem adok én, s aztán ad, olyan kamatra, mint a multkor említők, mert azt egyszer sem állítók, hogy most K. ur 100 %-ra dolgozónék, utólagosan aztán valószínűleg átforgatja az intézetre, a melynek váltótárczáját a fennebbi kijelentés szerint is nemcsak nekünk nem mutatják meg, hanem tényleg egyik pénztári vizsgáló biztostnak sem akarták feltárni. K. B. ur az üzleteket önállóság köti meg, önkényűleg szabja meg a kamatot s még maga az igazgatóság sem tudja, hogy K. ur vagy ki más terhére történt üzlet, a míg K. a naponként begyűlt váltót nem sortirozza s nem forgatja. Innen például az a kiskorú, 23 éves fiatal ember kinek nevét az intézet által kijelöltendő és titoktartásra kötelezett két férfinak készséggel kiadjuk, mondjuk ezt 23 éves fiatal, a ki Schifferné asszonytól vett fel pénzt és Korbuly Bogdán ur által szolgáltattott fel a fizetésre, a ki a Schifferné asszony kezéhez juttatott törlesztést, Korbuly urnál találta bejegyezve, a ki ezen váltó után K. kezéhez fizetett kamatot, maig sem tudja, hogy K. B. urnál, a hitelbanknál vagy a takarékpénztárnál van-e most is létező váltója, csak annyit tud, hogy a főtéri sárgaház első emeletén.

Ezen okok miatt valánk mi kénytelenek a darázs-fészkeknek nemcsak egyik ösztályát, hanem legyszerre az egészet megrázni.

Mi már most a válaszban a mistificáció? Az „Egyesült erdélyi takarékpénztár” külön veszi magára és megczáfolja, a mi az egészre nézve megczáfolhatatlan. De másfelől kénytelen lévén maga is kiugrani a bokorból, olyan vallo-másokat tesz, a melyek az egészre nézve is a legnagyobb mérvben compromittálók és ékes bizonyosságai annak, mennyire szükséges volt e fészket megzavarni, hadd tudja meg a világ „mi zűg benne.”

Tagadja az igazgatóság, hogy az utcasarkon leselkedő uszórások az intézet szolgálatában állának. Ez lehet igaz, de mi azt mondók pozitív tényként, hogy K. B. ur a Jochifferné által szerzett váltóra pénzt adott, ennek bebizonyítási egyszerű módjára nézve fennebb megtettük ajánlatunkat s ennek teljesedése esetén azon urnaknak itt elő nem adható több adattal is szolgálhatunk a K. B. és Sch. között fennállott viszonyra nézve. Addig is nem hallgathatjuk el a következő esetet. Z. általánosan ismert utcai pénzhajász egy K. J. hivatalnok és Cs. asszony által aláírott váltót vitti fel K. B. urhoz, a ki Z. hajósárral az aláírások hitelűl, mint tanuval aláíratván a váltót neki a kért összeget kifizette. Később kidarván, hogy Cs. asszony aláírása hamis, a váltó a bíróság elé került, hol K. B. úr is, mint tanu volt megidézve, tehát az itt előadott tény a vizsgálóbíró előtt fordulván meg, se K. B. se az egyesült takarékpénztár el nem ítheti. Fájdalom, kevés váltó kerül a bíróság elé s a midőn az intézet váltóin többnyire álnévi kibocsátók szerepelnek s a kamatot előre levonatnak, a törvényszéki levéltárból sem lehet adatokat gyűjteni, de „ex uno disce omnes.” Az üzletről és K. B. úr viszonyának megvilágítására ez is elégséges, azt aztán, hogy az igazgató magán, vagy az intézet üzlete volt-e az, döntse el, a ki tudja, mi nem tudjuk.

De felesleges is volna, hisz az intézet páratlan őszinteséggel maga elismeri, hogy üzletről pénzeket kölcsönöz ki, de szerinte azért az intézetet ép oly kevésbé lehet felelőssé tenni, mint a petroleumárut azért, ha valaki a vásárolt petroleumot gyújtogatásra használja.

Valóban megbotránkosztó őszinteség, hisz ez volt egyik fontosabb oka felszólalásunknak s gratulálhat az egyet humanitásának, hogy ilyesmit bevall és elkövet. Nem addig van az, jó uram! Ha a petroleumárura bebizonyos, hogy határozottan tudta, miszerint az általa személyesen is ősmert egyén direct gyújtogatásra használja fel a petroleumot, egyszerűen becsukják s elmélikedhetik a petroleumkereskedés felett.

Hol tartják az urak a lelkiismeretet, ha tudva és akarva eszközöket adnak a kezébe minden embernek levétköztött egyéneknek, hogy különböző cselekedet becsületos közpertsora embereket földönfutóvá tegyenek s könnyelmű fiatalokat az öngyilkosság áldozataivá? Illőnek tartják-e ezt a „takarékpénztár”-nak egy legszebb polgári erényt és nemcsak nemzetgazdasági czélit kifejező nevezetét? Nem ismerik-e a közmondást: „Der Hehler ist ärger als der Stehler.” Vagy mutassák meg még azt a tisztos névre igényt tartó pénzintézetet Kolozsvárra, a melyik ne tartanát magára nézve le-

alázónak az ily emberekkel való trafikát és ne áznó ki őket helyiségéből. Egy részt ép ezért van fellázadva az összes közvélemény a Korbuly Bogdán úr pénzintézetei ellen; ezért kapunk mi a hozzájuk feles számmal érkezett gratulációk és köszönő iratok közt olyanokat, mint a milyen például azon tekintélyes kolozsvári polgár, a kinek nyilatkozata itt következik:

„Kedves Uram! Kölcsönt soha sem adtam, mert nem volt miből, nem vettem, mert megelégedtem szegénységemmel, érdekelt fél tehát nem vagyok. Hogy az úr mameluk, arról nem tehetek se én, se ő, de hogy a mi uszórásainkat, üti, ez olyan érdeme, a melyért indíthatva érzem magam, kifejezni gratulációt. Nem Schifferné, nem Bartalics stb. . . ott a f—e, a hová az úr tapintott. Üsse, tüsse, de jól, annál nagyobb tisztelője a tulnevezett.” Ime jó urak, egy hang az ezerből és ezerből. A bűn nem kerül elbüntetését.

A mi a százalékok nagyságát illetőleg általunk elmondottakat nézi, erre már a fennebb kifejtett azon okból is elveszett a czáfolat minden ereje, mivel mi nem csak a takarékpénztárról szözlünk s ez csak magát védi. Lássuk azonban ezt is miként.

Első sorban az intézet egy olyan tényt ismer be, a mely a pénzügyi fogalmak szerint megbotránkosztó s egyetlen takarékpénztárnál sem található fel. Bevalija ugyanis az intézet, hogy nincsen határozott kamatlábjá, hanem a körülmények és emberek szerint ugyanazon egy időben a tisztességes százaléktól az uszórágig változik.

Most már vagy szolid az intézet s csak megbízható k-zekbe adja kölcsöntét határozott százalékkal, vagy nem az, s akkor egészen Schiffernéig száll az emberek becsülésében s nem nyújt biztosítékot a bukás ellen azoknak, a kik azt vélik, hogy a pénztárnál biztos helyen helyezik el pénzeiket. Egyik a kettő közül, mert ha a biztosság folytán valakinek 8 százalékra ad, akkor csak abban a kiadott 55 ezer forintban lehet bizni s a többi, a különböző skálában 10-től egészen 15 százalékgig kiadott 290 ezer forint biztos nem lehet. Már pedig egészséges fogalmak szerint az a takarékpénztár legfőbb feladata, hogy kinek-kinek megtakarított filléreit biztosan helyezze el.

Másod sorban az intézet maga is elismeri, hogy 15 százaléka is dolgozik, — a mit mi határozottan uszórának tartunk, — de azt állítja, hogy az ilyen pénz az „egyleti vagyonnak csak csekély részét képezi. Ebben is egy nagy mistificiót követ el az igazgatóság, t. i. a kiadott pénzek között „nyílt rovaton” 6 százalékkal 66 ezer forintot szerepeltet. Mi az a nyílt rovat? Ilyesmit a pénzügyi tudomány és más takarékpénztárak soha sem hallottak.

A ki azonban az intézet belügyeivel ismerős, tudni fogja, hogy ez azon összeg, a melyet a zálogkölcsön üzlet vesz igénybe. Legelőször is nem fer össze a takarékpénztár fogalmával, hogy zálogkölcsön üzlettel legyen ily szoros viszonyban, de ha e viszonyt egész a zálogüzlet védelmezéséig az igazgatóság is elismerte, akkor be kellett volna azt is vallania, hogy ez összeg, habár a zálogkölcsön üzlet számlájára, az igazgatóság által emeltet, de a tényeknek meg nem felelő 16 százalékkal forgatattik, tehát 84 ezer forintja forog 15—16 százalékra, vagyis az egész kiadott tőkének egy negyed része.

Harmadosorban, a mint ezekkel sem czáfolta meg az igazgatóság a Korbuly és intézeteinek együttesen tulajdonított magas kamatot, vagyis uszórakodást, ép ugy nem áll, hogy a zálogkölcsön üzlet csupán 16 százalékra dolgozónék. Csak a kézzelfogható adat kedvéért kerítettünk tegnap egy 2 forintos aranygyűrűről szóló zálogkölcsön, a mely csak két hó múlva jár le és kiváltatnak. Kellett érte fizetni három óra 14 krt, mi nem számítva a le nem járt két hónapot, 28 százalékot tesz egy évre. Innen van, hogy most a korábban oly zsutolási látogatott zálogház hivatalnokai naphosszat maguk elé ácsorognak s a szegény nép elmenekül a zálogházakba, a hol kettőnél forintja után 2 krt, azaz 24 százalékos vétádot kell fizetni. Ez azon állás, melylyel az igazgatóság dicsekszik, hogy ajkára mertevenni is a szót!

Nem terjeszkedhetünk ki ez alkalommal mindenre, a mit a fennebbi czáfolatról és a Korbuly Bogdán ur által vezetett pénzintézetekről el kellene mondanunk; hogy például a milliókon akad fel, midőn mi „évek során” való milliók kezeléséről szözlünk, a mi a takarékpénztárra is és az összes Korbuly Bogdán- intézeteket tekintve egy évre is igaz; hogy mi teszi például szükségesé e nagy kamatokkal, midőn a kezelési költségek és az igazgatóság osztaléka, a takarékpénztári adót leszámítva összesen 45 ezer forintot tesznek; hogy mennyire nem panaszlunk mi a váltó-felmondás miatt, mikor ép az a baj, hogy nem szokták a váltót felmondani, hanem a kész fizetést is csak unszólásra fogadják el stb. lesz még alkalmunk részletesebben is foglalkozni ez intézetekkel s különösen zárszámadásunkkal, addig is hivatkozunk az ezen intézetek ellen város- és országsszerte fellázadt közvéleményre, ez itél felettünk, mennyiben jogos az a hadjárás, a melyet békés természetűnk dacára, a tovább nem tűrhető visszaélések miatt, eddig barátainknak ismert férfiak ellen valánk kénytelenek megindítani és tovább is folytatni.

De az igazgatóság azon véleményére, hogy jól fogna nekünk a maga helyén a nemzetgazdaságtan helyes elveiről a tanfolyam hallgatása, bátrak vagyunk utólagosan megjegyezni — bárha ez ránk nézve unalmas subjectív ügy, melyet csak személyes provocatúra érintünk — hogy Justus az egyetemen kitűnővel tette le a nemzetgazdaságtanból a vizsgálatot, egy nemzetgazdaságtani feladat megfejtésével 150 frt pályadíjat nyert, s ha az intézet, igazgatóján kezdve vagy az igazgatóság bár melyik tagja ezen tudományból ilyen bizonyítványt mutat fel, csak akkor merül fel a kérdés, hogy ki adjon a másíknak leczkét. Habár annyit egész őszinteséggel bevallunk, hogy mi egyáltalán járatanok vagyunk a nemzetgazdaságtan olynemű „helyes elveiben”, a mely szerint a lenyuzott emberbőr volna az igazi váltópapirus.

Legvégül nem hallgathatjuk el a feletti megítődésünket, hogy a „Magyar Polgár” szerkesztője külön a hirharaagban egészen magává teszi az igazgatóság fennebbi választát és Korbuly Bogdán úr ügyét; alapítalannak (!) tartván ellene támadásunkat s azt hívén, hogy nagyobbatt ugrottunk, mint az előtűnk levő árok s e miatt mosolyognak az emberek naivitásunkon. Valóban mélyen jellemző adat a „M. Polgár” által az uszórások ellen indított harc becsü értéke nézve, midőn az aprócepről, olyan uszórásokat, kik neki nem árthatnak és a kinek hasznát ő nem veheti, merész hősiességgel megostromolja és a semmiből pusztá pénzmuveletek útján milliomossá lett nagyobbakat, pártfogásába veszi. Biztosíthatjuk róla a „Magyar Polgár”, hogy a midőn mi az árkon túl ugrottunk, ő annak kellős iszapos közepbe szökött, s hogy onnan kimászszon, bizonyára egy olvasója sem nyujtaná kezét.

Justus.

AZ ERD. GAZDASÁGI EGYLET V-ik vándorgyűlése.

S.-Szent-György, 1879. oct. 2.

Már a megelőző napon érkezett városunkba több résztvevő, de a vendégek zöme, köztük Tisza László, az erdélyi gazdasági egylet elnöke, a mult éjjel és a délelőtti órákban érkezett meg. Az elszállássalal megbízottak azonnal kijelölték mindenkinek lakását a kijelölt családoknak.

Az e napra kitűzött állattárlat megtekintésével kezdette meg működését az egyesület. A megalakult bíráló biztosság alapos szemle után a jutalmak odaítélését végezte el. Az állattárlat tömeg tekintetében közepesnek mondható, minőségre nézve a várakozásnak megfelelt. Nem hagyható megjegyzés nélkül, hogy Háromszék megye, noha a gazdasági állatok létszáma nem éri el az oksereti gazdálkodás által megkövetelt mennyiséget, mégis gazdagabb számban hozhatta volna el állatait.

A jutalmazottak névsorát annak idejében közöljük.

Délután 2 órakor Potsa József főispán vendégszerető asztalánál 30 személyből álló társaság vett részt az ebédnél. Bőbnyire a távolabbról jött vendégek és vidéki birtokosok. A kitűnő menü lefolyása alatt több pohár emeltetett, köztük Potsa főispán Tisza Lászlóért, mint az erdélyi gazdasági egylet buzgó elnökéért, Kálnoky Pál az egyet alelnökeért, Szabó József és br. Józsi Lajosért, Horváth László, megyei főjegyző gróf Schweinitz Gyuláért, a rendezett tárlat elnökére és mindegyik lelkéért emelte poharát. Schweinitz Gyula gr. a haladás után törekvő székelységet ültette, Künle József Potsa főispánt, a ki a székelyekért, mint kiállítóként ártított poharat, Tisza László S.-Szt.-György városáért és Háromszék megyéért emelte poharát.

Ebéd végzetével Szabó József elnöklete alatt rövid zárt értekezlet tartatott a teendők megállapítása céljából, aztán a megyeház nagyeremében gyűltek össze az egyesület tagjai, a hol Potsa Józsefnek, a kiállítást intéző biztosság elnökének erre vonatkozó referálása után Tisza László foglalta el az elnöki székot s üdvözölve a jelenlevőket, az értekezletet megnyitottak nyilvánítá. Egyuttal javaslatba hozta, hogy a biztosságokon kívül a programban kilenczre megállított kiszálló biztosságok száma redukáltsásk. A megállapodás abban történt, hogy valamennyi biztosságot alakítsák meg.

Az ülés szünetekor Potsa József alatt számos tagból álló biztosság összeállította a bíráló és kiszálló biztosságok névsorát, melyet a gyűlés elfogadott.

A kiállítás némely részei nem készülvén el teljesen: a közönség csak részben látogathatta meg azt. Tekintve, hogy a kiállítók többnyire az utolsó perczerre halasztották a tárgyak beszállítását és így a fizikai nehézségek szertorlódottak: nem is épen tökéletes. A rendezőség nagy ügyességet fejtett ki, midőn ennyi áttekintéssel és csinál sorrendeztet azt az óriási chaoszt két nap alatt. Este a vendégek, köztük Tisza László a Szepes Andor szintársulata által tartott szini előadást nézték végig. Az előadás után Blaskó vendéglőjében látogatott ismerkedési estély folyt le.

október 3.

Reggeli 9 órakor nyitotta meg Tisza László elnök a vándorgyűlést igen szép beszéd kíséreté-

ben, a melyben kegyelettel emlékszik meg azokról, a kik az utolsó vándorgyűlés óta örökre eltávoztak körünkől, mint gróf Mikó Imre, Nagy Ferencz, gr. Mikes Benedek, br. Szentkereszti István. Tárnyalta a kiállítási fontosságát, különösen a székelységre nézve, rámutatott sok fontos teendőkre gazdasági viszonyaink emelése körül. A gyűlésen mintegy kétszáz érdeklődő, köztük sok egyleti tag vett részt. Következett erre a megbíró levelek átadása a kormány, az erd. gazd. egyet, az iparkamarák, a gazdasági intézetek és egyletek, megyei és városi hatóságok részéről.

Tisza László elnök ezután, a gyűlés figyelmét kikerve, az előértekezleten megállapított küldöttségek névsorát olvastatja fel, megjegyezvén, hogy a szomszéd megyékből megjelent tagtársak közül ohajuknak kifejezést adni szíveskedjenek, a kik egyik vagy másik biztosságban részt venni kívának.

A cselédjutalmazás teendői a rendező biztosságra ruháztatott, minthogy ő lehet e kérdésben leginkább tájékozva.

Pávi Vajna Elek pótllag még egy biztosság kiküldését hozta javaslatba az általa közzétett hét indítvány tárgyalása és átdolgozása céljából. Potsa József kifejtette azon nehézségeket, melyekbe a gyűlés előtt fel nem olvasott és így még el nem fogadott indítványok tárgyalása ütközik. Gyárfás Imre az indítvány felolvasását legcélszerűbben az ülés végére vélte halasztatni. Végre Tisza László elnök az idő rövidségére hivatkozva és hogy a tárlat megnyitása miatt siettetni kell az ülést: elhalasztandónak vélte e kérdés megoldását, a mi meg is történt.

(Vége következik.)

A kolozsvári KERESKEDELMi és IPARKAMARA jelentéséből.

(Vége.)

Hogy iparunk minden nyomorúságai mellett a korrall haladt s egyes ágaiban az európai fejlettség színvonalán áll, ezt elég élénken bebizonyította e kamarakerület is, a midőn a közlebről tartott nemzetközi, valamint vidéki kiállításokon, a bécsitől kezdve, az idén lefolyt székesfejérvári tárlatig, nemcsak tömegesen jelent meg, de mondhatni, hogy kitüntetésekkel halmozva tért onnan vissza.

Az ipar egyes ágainak előadásánál lesz alkalmunk azon számos okra mutatni, a melyek következtében iparunk szenved és sínylódik. Ezek egy része olyan, a melyet az idők és viszonyok hatalma teremtet, s a melyeken vagy nem lehet általában segíteni, mint például az oly iparágaknál, a melyek cikkeit a szokások kimentek, vagy a melyek új találmányok s gyári előállítás lehetetlennek tesznek, vagy mulékony körülményekből származnak, ez okok, s a kedvezőtlen anyagi viszonyok multával, megjön a segély is. Van azonban egy sereg panasz, a mely csak a kormány hozzájárulásával szüntethető meg. Az iparos körökben mind általánossá válik azon meggyőződés, hogy számtalan forrásból eredő bajukon az ipartörvény revisiója van hivatalos segíteni. E fel fogást részünkről csak annyiban osztjuk, hogy az 1872-ki ipartörvény, helyesebben az 1859-ki, a mely szabadelvűségben csak kevésbé maradt el az előbbtől, iparos osztályunkat valóban készületlenül találta, s a szabadá lett munkás és munkaadó a helyett, hogy onkénytes tömörülésben, vállvetett iparkodásban igyekezett volna a vasutak következtében végtelenül meglágtult versenytéren magát fenntartani, szétszűlt. egymást s magát rongálta. Azon számítás, hogy a felosztott kénszerzőhek helyébe, a melyek némelyike 5—6 tagból állván, úgy sem volt életképes, a rokon iparágakból önkényes társulás útján tekintélyes egyesületek keletkeznek, nem következett be, s a mennyiben bekövetkezett, az ily társulatok a tanonczok kiképzésére, a segédek morális vezetésére, szóval a lábra kapott fegyelmelenségek megszüntetésére vajmi keveset tettek, s kellő anyagi és hatósági befolyás hiányában keveset is tettek. — Az ipartörvény anyai oldalról s olytörgetet revisióját teké részünkről is sürgetően kívánatosnak tartjuk, nem azon ónmítással, hogy az új törvény az ipar minden baján segíteni fog, hanem legkivált az iparos nemzedék jövője érdekében. A főbb elvek erre nézve már meg vannak vitatva s körülbelül meg is állítva. Kötelező társulatok felállítás, a tanonczok kénszerikolázatása, a segédek munkakönyvvél ellátása s alkalmnyítás arra, hogy magukat tovább képezhessék, az iparbiztosságok szervezése, — ezek azon főbb elvek, a melyek a szabadipar különben fentartandó elvével összhangzásba hozandók. A feladat nem lesz épen könnyű, de ha sikerül is megoldani, az eredményt nagy részben csak az fogja biztosítani, ha az állam a tanonczok és segédek kiképzetésére, a mellőzhetlenül szükséges elméleti és szakiskolák költségeinek fedezésére, legalább egyelőre, nagy mértékben hozzájárul, az ily intézeteket a népesebb pontokon szervezi s felügyeli, szóval a törvényt erős kézzel végrehajtja, mire a törvényhatóságok részéről is több és öntudatosabb közrehatás lesz szükséges, mint eddig volt tapasztalható. Ha az ipartörvényt a szükséges képző intézetek felállítás előzi meg, ma kevesebb volna a méltányos panasz

iparos-képzettségünk fejletlensége iránt; azonban, midőn a munka szabadságának proklamálásával Franciaország s nyugat Európa példáját követjük, elfeledkeztünk arról, hogy a mikor ott a munka szabad lett, annak nem kelle más országok fejlettebb iparával versenyeznie, mert övék volt a vezérszerep, s mindemellett az állam minden segédesszközt megadott, a mivel az ipar fejlődését előmozdította. Nekünk e mulasztást kell utánpótolnunk, s ezért ipari czélokra már valóban némi áldozatot is hoznunk, mert azon összeg, a mely a közgazdasági minisztérium költségeloirányzatában eddig szerepelt, számításba sem jöhet.

Ily értelemben nagy szüksége van a kereskedésnek is az állam segélyére. A kereskedés az üzleti tér táguatlával mind több és több előismeret igényel, a melyeket csak szakiskolákban szerezhetni meg. Bár mennyire méltánylást érdemel a kereskedő társulatok buzgósa, a melylyel a tanoncok iskoláztatását a legtöbb helyen eszközlik, ez nem elég arra, hogy a jövő nemzedék méltóan betölthesse azon tét, a mely reá vár a mind inkább nemzetközivé váló kereskedés s a felszaporodott pénz- és szakintézetek vezetése körül. A közép és felsőbb kereskedőiskolák szaporítása tehát mellőzhetlen; mert az egész ország ily irányú ifjúságát nem lehet a már fennálló egy két intézetbe összpontosítani. Bátrak vagyunk ez okból az erdélyi részek számára Kolozsvárt megindított kereskedelmiiskola segélyezéséért itt e helyen is folyamodni.

A házi ipar fejlesztése az utóbbi idők jel-szava, s ez érdekében már sok buzgó lépés történt. A magyarhoni felső megyék példája nálunk is utánzásra talált s az alig egy éves társadalmi mozgalmak már is kézzel fogható szűp eredménye van a b-hunyadi gyermekjáték és m-lidasi kákafonó tanműhelyek megnyitásával. A legközelebbi lépés egy néi munkatanműhely felállítására volna Kolozsvárt. Nem kétkedünk, hogy a társadalmi segély az így fejlődésével emelkedni fog, de az állam segítsége itt is mellőzhetlen, azonban ez aránylag nem sok, de annál gyorsabban kamatozó beruházást fog képezni.

Hogy a honvéd — s általában a hadfelszerelésben, — a kincstár érdekének teljes megóvása mellett — a hazai iparnak annyi része legyen, a mennyinek elvállalására képes, az nemcsak méltányos, de a hadsereg fenntartására fordított súlyos kiadások mellett jogos kívánság is. Ezt a honvédelmi miniszter úr 6 nmlga is elismerte, a midőn 1877. december havában a bórne-műek szállításának módzatai érdekében a kamarák képviselőiből értekezletet hívott össze. Ez értekezlet praktikus megállapodásra is jött, a melynek azonban eddigelő csak a főváros vette hasznát. Ez értekezlet megállapodásai a vidéki szövetkezetek alakítására nézve a megígért, de még el nem készített szövetkezeti szabályok hiányában életbe nem léphettek s így azok gyakorlatlanság mellett vagy ellen semmit sem mondhatni. A kérdés ez utóbbi részének (t. i. a szabályok elkészítésének) megoldását az országos iparegyesülettől várjuk, a mely ezzel meg volt bízva, s a felszerelési munkáknak a hazai ipar kezébe juttatását a m. kormánytól ismételtlen kérjük.

A helyeg- és illeték-törvény, a sok kiegészítő rendelettel, már oly tömkelegévé vált a szabályoknak, a melyben a közönség és a megbízott közegek egyaránt eltévednek. A rendkívül súlyos teher mellett a felek zaklatása és bosszantása mindennapi. E törvény reformja, még pedig a már szövegre került javaslatnál több egyszerűsítést és következetességet tanúsító reformja sürgős szükségeség — az államkincstár, mint a felek érdekében. Az illeték-szabási és adóhivatalok közti viszony is hiányos, a minék következtében a felek gyakran oly illetékek fizetéseért zaklattatnak, a melyeket már megfizettek.

A vasúti összeköttetés a szomszéd Rumania-val maig sem létesült, helyesebben a m. kormány előintézkedése dacára csak Orsovánál az osztrák államvasút hátrára, s a m. államvasutak keleti vonalának hátrányára létesült. Az államnak anynyi áldozatába került keleti vasút s az erdélyi részek érdekében, sürgető szükségesség oda hatni hogy a szomszéd állam a predeal-plejosti összeköttetés létesítésére kiadott újabb határidőt pontosabban megtartsa, mint az első; mert ha az árforgalom egyszer kimélyítette magának az első medret, a díjszabályzat elönyével sem leszünk képesek ez elkésett csatornába terelni.

Mellékútaink a folyamok mentén és közelében bárha sok kívánni valót hagynak, de még is járhatók s a vasúttól s országutaktól a vidékeket el nem szigetelik; de nem így van a Mezőség útjaival. Itt egy 55—60 mértföld terület az éle fele részében járhatlan. E vidék kulcsa s mellékútjainak is segélyt ígérő csatornája az apahida-szász-régiói állam-út, a mely évtizedek óta épül. Egy kis megerősítés kell csak, s az eddig ráfordított költséget azon vidék adóképes-ségének emelkedése ki fogja fizetni.

Sok kértést halmozunk össze, noha még többet elhallgattunk, de nagy részének teljesítése lehetlenné válik, ha legvégsőnek hagyott kérésünk nem teljesül.

Ha az állam czélja nem csupán a nép jólétének előmozdítása és megóvása volna, még akkor is több fontosságot kellene tulajdonítani a közgazdasági minisztérium tárcájának, mint a mennyiben nálunk eddig részesült, miután e tárcza van hivatva emelni a nép adóképes-ségét, a mely

nélkül sem nagyhatalmi állás, sem állami önállóság nem képzelhető. Fájdalom, hogy a pillanat követelése mellett épen az anyagi érdekek előmozdítására, az adóképes-ség megóvására a szükségesnél jóval kevesebbet ruházott be az állam; s oly kevés vetés után annál gyengébb az aratás, mert közgazdasági tekintetben az alkotmányos korszak újra feltűnésekor is eléggé el voltunk maradva; s bárha időt pénzen venni nem lehet, de sok munkát lehet utánpótolni, csak hogy nem 3—400,000 forint, a mennyi földmívelési-, ipar- és külkereskedelmi czélokra (hozzá érve a gazdasági tanintézeteket is) a Nagyméltóságod rendelkezésre áll. E szempontból mindenekelőtt bátor-kodunk e helyen is azon kérésünknek adni kifejezést, hogy a m. kormány fordítson jóval többet e czélra. A törvényhozás, a mely a múlt évben, agazdaság különböző ágainak emelésére általánylegpen 100,000 forint önként ajánlt fel, bizonynyal nem lesz szűkmarkú az ily gyümölcsötető kiadásokkal szemben.

A törvényhatóságokból.

Kolozsvármegye közigazg. bizottságának féléves jelentése 1879. év első feléről.

(Vége.)

VII.

A honvédelmi és katonai ügyek tekintetében jelentésünket a következőkben van szerencsénk megtenni:

Az ujonczállítás megyénk valamennyi sorozó járásában a legnagyobb pontossággal és renddel folyt le, minek eredményéről a következő adatokat van szerencsénk felsorolni:

A.) az ujonczjutalékban, a múlt évi hátralékokkal és fódózendő póttartalékokkal együtt kiállítandó volt összesen . . . 395 egyén, ennek fedezésére a múlt évi végleges számbavétel alkalmával besorozot-tak beszámításával állított . . . 371 egyén, s így az ujonczjutalékban maradt hátralék . . . 24 egyén,

a mi remélhetőleg a felülvizsgálatra rendelt 224 egyén előállítására folytán teljesen el fog enyészni.

Nem mulaszthatjuk el azonban teljes tisztelettel felelteni, hogy még az 1878. évi főso-rozás befejeztével 129 főnyi hátralék maradt az ujonczjutalékban, addig folyó évben maradt 24 egyén eltűnt csekélységet képez egyfelől, másfelől tekintve, hogy az 1878. évi főso-rozás alkal-mával az ujonczjutalék alkalmával az ujonczjuta-lek javára 388 egyén volt állítandó, míg a folyó évben a kiállítandó egyének száma 395-öt, és így 7 egyénnel többlet lett, a folyó évi ujoncz-állítás eredménye a védképesség emelkedését tűn-teti fel.

B.) a póttartaléki jutalékokal szintén hasonló eset mutatkozik, mert míg 1878-ban a kiállítan-dó összeg 45 főt tett, s a főso-rozás eredménye azon évben 1 fő hátralékokat mutat; addig a folyó évi főso-rozás eredménye, habár a folyó évben a kiállítandó összeg 56-ot tesz, 9 főnyi felüleget tüntet fel.

C.) a honvédséghez besorozottak száma is a folyó évben képesség javára mutatkozik, mert míg 1878-ban a közvetlenül besorozottak száma 31 főre ment, addig f. évben a honvédséghez 57 egyén soroztatott be közvetlenül.

D.) a honvédség nyilvántartásából címvesz-tettek közt egyének közül elévezetett 49 egyén, kik közül 11 lett a honvédséghez felavatva, a többi közül 3 ideiglen és 5 egyén mindenkora alkal-matlannak találtatott.

A folyó évi főso-rozástól távol maradt véd-kötelesek száma 567-et tesz, minek oka abban keresendő legfőképp, hogy a sorozó járasok, a köz-igazgatási járasokkal nem esnek össze, s így a közigazgatási járás főtitkárjelölésénél, ki a sorozó járás védköteleseinek előállításával sok esetben nincs megbízva, nincs elég érdekelttség az elő-állításra nézve, a mint ezt múlt évi júl. hó 8 án kelt féléves jelentésünkben is volt szerencsénk fel-tüntetni.

Nem mulaszthatjuk el Nagyméltóságod előtt ismételtlen felelteni azon nehézséget, hogy a nyilvántartásban álló védkötelesek mentességi igényeinek elbírálása november havára egyetlen elő-adónkra egy össze halmozódnak, hogy azokat azon egy hó alatt, tekintve, hó ezen előadók közigaz-gatás különböző ágaiiban is teljesít előadói teen-dőket, a legnagyobb erőmegfeszítéssel nem képes elbírálni.

Irodalom és művészet.

Helyreigazítás a Kemény Zsigmond társa-ság üléséből.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Becses lapjának hozzánk ma érkezett szá-mában a marosvásárhelyi levélben r. l. azt írja a Kemény Zsigmond társaságfőüléséről, hogy Götthe Ifigenia című drámájában a III.-ik felvonásban Orestes és Pylades érzékenykednek egymással s köztük nagyszerű felismerési és felfedezői jelenetek folytak, bolott tudvalevőleg azok a régi tragédi-ák kedvező pathetikus változatai jelenete a föl-ismerés idézett színdarab és felvonás folyamán

Ifigenia mint áldozó papnő és Orestes mint par-ra szállott utas és a törvények szerint kivégezni való áldozat között — kik édes testvérek egy-mással — történik.

A levélnek még más helye sem egyezik meg a valósággal s azért jó volna, ha az ugyne-vezett r. l.-k vagy megjegyzéseknek az általuk leírt ülésekben, vagy ott jobban figyelnének vagy pedig helytelen levél írás helyett valami hasznosabb dol-got művelnének.

M.-Vásárhely 1879. oct. 3-án

A Kemény Zsigmond társaságnak egyik je-len volt tagja. *)

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. okt. 7.

— A „Falu rossza“. Tóth Ede classi-cus népszínműve vasárnap (okt. 5.) került először színpadra a téli idényben. A közönség szorongással megtöltötte a nézőtér minden zegzugát, miben nagy része volt ugyan Kassay bakterének s az ünnepnapnak, de magának a darabnak is, mely igazán valóságos gyöngye eredeti irodalmunknak. Egy-egy léha, gyermekes kisérlet után sokszo-rosan érezzük egy ilyen alkotásnak megragadó költségűségét s az oriai veszteséget, melyet a ma-gyar irodalom Tóth Ede kora halálával szenvedett. Valahányszor látjuk a „Falu rosszát“, mindany-nyszor új meg új szépségeket tudunk fölfedezni benne; kiaknázhatatlan kincsbánya e darab, mely-be minél mélyebbre szállunk, melyet minél több-ször látunk: annál jobban tudunk élvezni, szépsé-geiben gyönyörködni. A kolozsvári színház igen jó erővel rendelkezik a Falu rosszára; néhány alakjából egy Kassay, Szentgyörgyi, Krasznainé, Pálmai Ilka valóságos műrekeket teremtenek. Csak kár, hogy a keret nincs mindig teljes öss-zhangzatban a remek képpel. Szentgyörgyi öreg Feledije, Boér Hermin Teresije, Krasznainé Csor-dásnéja, Békessi Irma Boriskája, Lovász Czenéje, Krasznai Feled Lajos, a főképp pedig Kassay Go-nosz Pistája egyenként mind kifogástalan, élet-teljes és élethű alakítások voltak ezutal is, me-lyeket valóságos élvezettel lehetett s lehet bármik-or végignézni. Pálmai Ilkának Finom Rózi ki-váló szerepe, tele élettél, tüzszel, közvetlenséggel.

Dalai ma is gyújtottak s mindegyik zajos tap-sokat provokált mint mindig, különösen pedig egy új szép népdal, melyet az utolsó felvonás első változásába tett be. Játéka könnyedségbe azon-ban ajánlunk egy kicsike kis mérséklést; a tul-ságos sok mozgás, a folytonos, szünetnélküli élön-keskedés könnyen mesterkáltsággá, izléstelen ugri-fülkeskedéssé fajulhat. Finom Rozsinak min-dig rózsaszínű jökedve van ugyan, mindig élénk, dalra kész tüzzel pattant menyecske, de nem ug-rándozó gyermek. Várad Miklós Gőndör Sándora ma nagyon színtelen, bádogyadt alak volt; játéka-ban épen úgy mint dalában nélkülöztük ma azt a duhajkodó elkeseredettséget, mely betyáros dur-vaság nélkül ugyan, de fékezhetetlen öserővel tör ki a saját szírelmetől és kedvese hitlenségtől

ittas Gőndör Sándor kebléből, valamint nem igen éreztük ki játékából a tenger bubánat megrendítő fájdalomát. Egyszóval sokkal jobb, élelteszebb Gőndör Sándort látnunk már Váradtól, mint a milyen a vasárnapi volt. — Meglehet valami kis indispositio hatott ezutal zavarólag játékára. De szentigaz, hogy a mellett a fatalis czinözöz-gás mellett, a mit ma a zenekar véghezvitt s álta-lában népszínműelőadásoknál igen gyakran pródu-kál, egy cseppet sem lehet csodálni, ha a színész minden erőfeszítése mellett sem tud batást tenni énekével. Nem elég, hogy az egész zenekar olyan élettelenül, szintelenül reszeli végig a legszebb dalt is, mintha robot munkát végezne; de még annyira sem vesz magának fáradságot, hogy legalább praecise, őszhangzón játszanék. Az első hegedűs jobbra, kollégája balra csatangol, a mélyhegedűs hol egyikkel hol másikkal tart, a cellista és nagybőgös meg versenyeznek egymás-sal, hogy melyik mormoljon bele a kisérletnek nevezett valamibe dissonánsabb hangon. Az egész aztán olyan eharivára nővi ki néha magát, hogy valóságos kinémbri fülnek végig hallgatni. Ugyan kérjük a karnagy urat: szedje egy kissé ránczba embereit. Hiszen csak nem költötte a gölya a ma-gyar népdalt és népszínművet, hogy olyan mosto-hán bánjanak vele.

— A kolozsvári színház egy épen oly üdvös, mint nagy horderejű reformnak néz elébe. Az operettet az igazgatóság cassálni szándékozik. A nemzeti színészet, a jó ízlés és drámaírodalmunk nevében a legmelegebben üdvözljük e tervet. Bár csak előbb lett volna elég ereje az igazgatóságnak e lépés megtételére, mely a kolozsvári színház minden igaz barátja csak örömmel üdvözölhet. Az igazgatóság, mint érte-sülünk, már meg is bízta Molnár, hogy a szer-zett tapasztalatok nyomán és csupán a 20 ezer ftt subventióra támaszkodva decemberig készítsen részletes tervet, mely a jövő évi szervezésre irány-adó legyen s mely szerint az operett végkép megszűnnek a kolozsvári színpadon, léhaságival tovább is inficiálni közönség és színész ízlését. Babizonyult már eddig is, hogy a költséges ope-rett még oly gaztálkodás és körültekintés mel-

lett is, mint ahogy Molnár a darabok kiállítását eszközli, nem fizeti ki magát. — Elvár-juk azonban Molnár életvalóságától, hogy vi-szont igyekezni fog módját találni, hogy az ope-rettekkel együtt a német Possák épen úgy, mint az eredeti és nem eredeti hasonló fajta bohóza-tok és léhaságok is mind elpusztuljanak színpadunk-ról, főképp pedig hogy a dalmű helyzetessék vissza az őt méltán megillető helyre. Ha ezt keresztül-vi-szi Molnár, végtelemül lekötelezi maga iránt a ko-lozsvári közönséget s igazolni fogja, hogy valóban magasabb törekvéssel vette át színházunk ren-dezését.

— A színház köréből. Ramazetter Jolán holnap (okt. 8.) lép föl először Dorában, mint a kolozsvári színház szerződött tagja. — Huber Jenő és Aggházi zeneművészet folyó hó 9-én tartják hangversenyüket a nemzeti színház-ban. Mindkét művész nagy diadalokat aratott mind a külföldön, mind Budapesten s Huber Jenő egyike a híres francia Vieuxtemps leg-zenialisabb és legkedveltebb tanítványainak.

— Tollas Károly e hó másodikán tudó-vész ben elhunyt 34 éves korában szüvérdi birtokán Maros-Tordamegyében. Évtized óta küzdött a kór-al, mely sírba vívta ritka alkalos kéltiséggé, társas körökbe kedvelt férfit. Ha betegsége engedte könyv-tárában buvárodott, keveset törődve a napi ese-ményekkel. Tudományosan képzettségű volt, jeles romanista. Számos jogi és bölcsészeti érteke-zést hagyott hátra kéziratban. A mily zajtalanul élt a tudományoknak, ép oly csöndesen távozott az élők sorából, még jó barátai sem állhatták körül ko-porsóját: a szomorú hír későre jutván ki rejtett magányából e zajos világba. Nyugodjék esendesen.

*) Megkívánjuk jegyezni, hogy az előbbi értesítés hozzánk egy, már kiszedett tudósítás után kefelemomat-han küldött.

— A színház köréből. Ramazetter Jolán holnap (okt. 8.) lép föl először Dorában, mint a kolozsvári színház szerződött tagja. — Huber Jenő és Aggházi zeneművészet folyó hó 9-én tartják hangversenyüket a nemzeti színház-ban. Mindkét művész nagy diadalokat aratott mind a külföldön, mind Budapesten s Huber Jenő egyike a híres francia Vieuxtemps leg-zenialisabb és legkedveltebb tanítványainak.

— Tollas Károly e hó másodikán tudó-vész ben elhunyt 34 éves korában szüvérdi birtokán Maros-Tordamegyében. Évtized óta küzdött a kór-al, mely sírba vívta ritka alkalos kéltiséggé, társas körökbe kedvelt férfit. Ha betegsége engedte könyv-tárában buvárodott, keveset törődve a napi ese-ményekkel. Tudományosan képzettségű volt, jeles romanista. Számos jogi és bölcsészeti érteke-zést hagyott hátra kéziratban. A mily zajtalanul élt a tudományoknak, ép oly csöndesen távozott az élők sorából, még jó barátai sem állhatták körül ko-porsóját: a szomorú hír későre jutván ki rejtett magányából e zajos világba. Nyugodjék esendesen.

— Városunkban a szüretelések a jövő hét közepe táján veszik kezdetüket. A termés meny-nységileg nem éri ugyan utól a tavalyit, de mi-nőségileg hasonlíthatatlanul feljebb áll. Szőlősgaz-dáink szerint a legjobb borra lehet kilátása, már a kinek termett.

— Fellegvárbán szombaton egy közka-tona tisztította löfegyverét; tisztogatás közben a fegyver állítólag véletlenül elsült és pedig olyan szerencsétlenül, hogy az illető katona a mellének irányult lövéstől szörnyet halt. A szerencsétlent tegnap temették el.

— A szolnok-dobokamegyei gazda-sági egylet értesíti lapunkat, hogy a kiállítás folyama alatt azaz folyó hó 25-én nagy lóvásár fog tartatni, mely alkalommal e czéltól százakra menő lo leend elővezetendő.

— Felhívás. A tanképesítési szabályszerű oklevéllel bíró középtanodai tanárjelöltek, kik ez idő szerint kir. állami, felekezeti, vagy magán közép tanodában alkalmazást még nem nyertek, ezennel felhivatnak, hogy a tanképesítési oklevél kel-tőnek és a szaknak pontos kitétele mellett tartoz-kodási helyüket az illető tankertletti kir. főigazga-tóságoknak és egyszersmint a budapesti s ko-lozsvári középtanodai tanárvizsgáló bizottságok elnökeinek jelentsek be. Budapesten 1879 se-ptember 22. A vallás és közokt. m. kir. minisz-teriumtól.

— Műnvasárlás. Az álladalmi lötenyész-intézetek ménlétszámának kiegészítése czéljából a földmívelési m. kir. minisztérium magános ten-yésztőlkló legközelebb országserzte méneket fog vásároltatni. A „Budapesti Közlönyben“ és több gazdasági és lötenyészési szaklapban egy ez irányu hirdménynt találunk, melyben a tenyész-tők felhivatnak, hogy eladó méneket f. é. october hó 25-ig a földmívelési minisztériumnál beje-lentsék.

— A Hunyad című lap, mely egyideig megszűnt volt, ismét megkezdte pályafutását. Most is Déván jelenik meg: az új folyam első száma oct. 4-én jelent meg s Réthi Lajos tanfelügyelő mint lapfeladónos és Szitás János mint szerkesztő vannak megjelölve. A lap, mely hetenkint egy-szer jelenik meg, igen ügyesen s gondosan van szerkesztve.

— Színészet Déván. A Várad-féle szin-társulat, tart előadásokat az idő szerint Déván. A társulat a Hunyad szerint egyike a legjobban szer-zett vidéki szinársulatoknak. Népszínmű, vig-játék avagy dráma előadására egyaránt iskolázott erőikkel rendelkezik. Az eddigi előadások teljesen kielégítették a közönség műgényeit.

— Szászvároson m. hó 28-ra virradóra az ugynevezett Zevay városrészen egy oláh há-zában tűz ütött ki és a házon kívül még az is-táló is elhamvadt. A tűz tovább terjedését azon-ban a gyorsan megjelent tűzoltók erőlyesen meg-akadályozták.

— A szegedi károk. A becső bizott-ság által eszközölt felvételek alapján csak most vannak összesítve. A károk összege eszerint: 1. Belvároshoz 1394 ház és 4538 lakófel után, föl-beültetett ingóságokban és ingatlanokban 5 m. 925,955 frt kár. 2. Rókuson: 1027 ház és 2619 lakófel után 2.193,843 frt. 3. Felsővároson: 1534 ház és 3615 lakófel után 2.120,624 frt. Alsóvároson: 1545 ház és 2990 lakófel után 1.485,027 frt. Eszerint a négy városrészen ösz-szesen 5600 ház és 13,762 fél kára becsültetett föl s a károk egész összege 10,827,449 forintban lett föltéve.

— Palmieri tanár senator munit hó 28-án a következő jelentést küldte meg a nápolyi lapoknak: „Múlt éjjel a Vesuv krátereismét látát bányát a Pompeji és Ottaviano felé eső oldalról.

A lávafolyam szélessége 5 méter. Semmi sem mutat a tűzőkádó tevékenységének közel álló növe-kedésére.

— A cseh kérdés megoldása. A cseh kérdés, mely a lajtáhtutli politikai köröket annyira érdekli, megoldásához közeledik: a meny-nyiben Hoffmann báró a közös pénzügyminiszter eljegyezte a cseh arisztokratia egyik kiváló höl-gyét, Teufenstein Franciska Mária bárónőt.

— Borzasztó szerencsétlenség történt Bie-schek orosz gyárárosban. Egy vasszár katlana ugyanis fölrobbanván, 34 munkás azonnal meg-halt, 20 pedig súlyosan megsebesült.

— Hadzsi Lójt Szerajewóhól erős fe-dezet alatt szállították Therezienstadba. — A kisérő tisztok közt van Stipetios főhadnagy is, aki Hadzsi Lójtát a múlt év november haváb-an elfogta. — Hadzsi Lójt sokat imádkozik és nem szereti, ha vele beszélnék; mikor Stipetios megszólítja, összehuzta szemöldökét és haragos ar-cot öltött. Azért mégis felel a kérdésekre és minden kérdészköddőnek egy papir-születet ad, melyre e szavak vannak írva: Hadzsi Atif Lójt. 1269. 45 éves. Midőn elvitték, az utcákon sok nép tolongott, szerették volna látni a híres fel-kelő-vezért, de senkit se boosítottak közelébe s éjjel szállították a vasúthoz.

— Az orosz pestis utójátéka. A múlt hó végén ünnepélyesen elégették 322.000 papir-rubelt, melyet Wetljankában és annak a dögvész által birhettő lett környékében elkofoziak. Sara-towból külön bizottság, egy ezred katonasággal küldetett a hely szinére, hol az elégetés ünne-pélyességénél számtalan paraszt jelent meg, hogy talán az elégetendő rubeljegyek egynémelyikét kézhez kaphassák.

— Szibériába! Orosz hivatalos kimuta-tás szerint a lefolyt évben, vagyis a gőzhajóköz-lekedés megnyitásától kezdve szeptember 25-ig nem kevesebb, mint hetven ezer embert, férfiakat, nőket és gyerekeket vegyesen, szállítottak Szibériába. Csak Moszkvából 11,854 embert hurcoztak el.

„KELET“ magán távirata.

Feladatott Budapesten okt. 7. 2 ó. — p. éjjel.

Érkezett Kolozsvárra okt. 7. 2 ó. 5 p. éjjel.

A képviselőház alelnökké Kemény János bárót, másodalelnökké Szontagh Pált választotta.

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1879. október 6.

Magyar aranyjárdék	95.50
Magyar vasúti kölcsön	112 50
Magyar kel. vas. államkótv., I. kibocsátás	73.30
Magyar kel. vas. államkótv., II. kibocsátás	84.25
Magyar kel. vasúti államkótv., 1876. évi	75. —
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	103. —
Magyar szőlődezsma váltásági kötvény	90.25
Magyar földterhermentesítési kötvény	89.75
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	88. —
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	88. —
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	87. —
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	86.75
Horváth-szalvon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	68. —
Osztrák járadék ezüstben	69. —
Osztrák járadék aranyban	80.75
1860-iki államsorsjegyek	126.50
Osztrák-magyar bankrészevény	838. —
Osztrák hitelintézet-részevény	256.50
Magyar hitelbank-részevény	266.50
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.57
20 frankos arany	9.30
Német birodalmi márka	57.55
London (3 havi váltókért)	116.80

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 7-ik szám.

Kolozsvárt, kedden, október 7. 1879.

A papagáj.

Operette 3 felvonásban. Irta: Offenbach.

Helyárak mint rendesen.

Jegyek válthatók d. e. 9 órából déli 1 óráig d. u. 4 órából 6 óráig a nemzeti színházndál.

Kezdeté 7 órakor, Vége 10-ed félkor.

Feladás szerkesztő és kiadó tulajdonos: Békésy Károly.

Okleveles virsli!

Van szerencsém tudatni a n. érd. közönséggel, miszerint országos elnyöven ismert s oklevéllel ki-tüntetett **virsli**, október 10-di-kétől fogva újból kapható párja 10 krért, 10 pár egyszerre vásárlásánál 1 párt ingyen adok.

Tudatni kívánom — tapasztalva, hogy nevem alatt több helytt gyarló készítményeket árulnak — miszerint valódi csakis nálam helytt kapható

Konez Sándorné,
minoritaucta 1 szám.

(360) (1—3)

Haszonbéri hirdetés.

Melyszerint köztudomásra hozatik, mikép a néhai gr. Bethlen Pálné örökössei tulajdonát képező, a bethleni határon fekvő ugynevezett tag-beli birtok, mely 625 katastralis holdat teszen egy tagban — **jövő 1880-dik évi ápril 24-kén kezdve, hat évre haszonbérbe** adatik.

Ezen birtok különösen alkalmas marhatenyésztésre. A tag közepén vannak a gazdasági épületek 60 darab szarvasmarhára, jó itatóval, közel gazdag vízü forrással.

A birtokhoz Bethlen községében adatik egy 3 lakrészből konyha és kamrából álló lakás, 3 holdnyi kerttel.

Vállalkozni kívánók értekezhetnek gr. Bethlen Károly ö mlsá-gával Bethleuben, vagy Bod Károlylyal Simontelken, ki az ügyre vonatkozó bérmentes levelekre is azonnal válaszolni kész.

(358) (1—3)

Egy kis szőlő

vinczellér lakással ellátva,
a természettel együtt eladó
a bornyomáiban, szembe a Diána fürdővel.

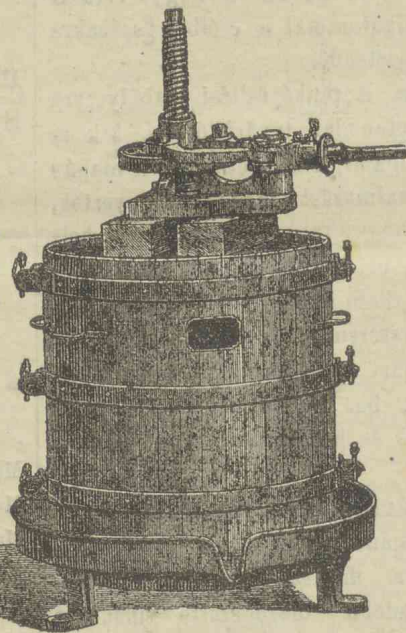
Értekezhetni a Kisegítő pénztárban KOZÁK EDE urnál.
(359) (1—1)

Borsajtók

Mabill rendszerre, ugyszintén kis-sebb fajok esavar- és rudát-tétellel szőlőroncsoló mal-mok, szőlő-nyomó zsákok. Mayer-féle Trieurók, konkoly, búkköny és zabválasztó szer-kezzettel. Baker-féle választó szelelő rosták, szeeska-és répavágó, törőkbu-a-morzsoló-gépek, daráló-és őrlő-malmok gyári áron kaphatók

TAUFFER FERENCZ
kereskedésében Kolozsvárt.

(353) (3—4)

(128)

(22—30)

Papier à Cigarettes

LE HOUBLON

Fabrication Française

Pour éviter la contrefaçon suscitée par le succès sans précédent de notre Papier, exiger que chaque feuille porte le mot **LE HOUBLON**, et que cha-que boîte soit revêtue de cette étiquette avec notre signature.

Le Papier **LE HOUBLON** se trouve chez tous les marchands et négociants en cigares et cigarettes.

CARLEY & HENRY
À PARIS
Seuls Fabricants

Carley & Henry
Propriétaires du Brevet.

Rumburgi szöveteket,

(kezeséggel, hogy valódi len-vásznak)

legszebb nyári fehérítéssel,

mollinos-okat és domestic-okat, durvák és fehérítettek, fehérozernavászt, vízlepedőt, calliot, fehér oot-tonokat, oreast, czérnavászt, osinavat, lepedő-vászt varrás nélkül, Oxfording elméket és

CHIFFONOKAT

ajánl legjutányosabb gyári árban
TEUTSCH B. J. Segesvárt.

Külmegrendelések az ár utányéte mellett gyorsan teljesített-nek. — Tömegesebb megrendelések bérmen-tes vaspályaszállítás kedvezményét élvezik.

Göngyölésért semmi sem számítatik.

Minden szöveteságon és minőségben raklaron.

Szoró és tisztító rosták. — Törökbuamorzsolók.

357)

Iszakosságot

(1—3)

még a legnehezebb esetekben is gyógyít az én jónak bizonyult szerem, a **szenevő tud-tával, vagy tudta nélkül.** A. B. Mákóban (Magyarországon) csak néhány nap előtt írja: **Már többszöri megrendelést tettem s mindig segélyt hozott;** ké-rem most egy 40 éves férfi számára sat. További felvilágosításért bizalmasan kell **Reinhold Retzlaff-hoz** **Drezdában** (Szászország) fordulni.

Chiococa-liqueur.

(76) (Liquor Chiococae fortificans). (13—25)
legbiztosabb és legjobb szer a gyengült férferek gyökere és gyors

élesztésére és szilárdítására,

fiszeres édes izre nézve felülmúlja a legfinomabb liqueurket, nem csak az idegek éleszté-sére, emelésére és szilárdítására, az erek és ruganyosságuk erősítésére szolgál, hanem gyo-morgerjesztő, az emésztést elősegítő, étvágyat gerjesztő, kitünőnek bizonyult erősítő ital és fűtő gyógyhatásában meglepő mindenre nézve, a ki

testgyengeségben szenved.

Ára egy eredeti palacknak pontos használati útmutatással hat nyelven 3 forint.
Göngy 20 krajczár.

Fő-szállítótelep: **Chiodi D. C. gyógyszerháza a „Védangyalhoz”**
Bécs, Währing Herrengasse 26 (a hova minden írásbeli megrendelés intézendő).

Fióktel: **Weis József** gyógyszerésznél a „Szeracsenez,” I. Tuchlauben.

Pesten: **Török József** gyógyszerésznél.

Vendéglő haszonbérbe adás.

Alólt Sz.-Udvarhely városának főutcájában (boltosutca) levő, 1853 óta fenálló s látogatott **vendéglő helyisége-met**, — mely jól berendezett kert, jégverem és téli-nyári teke-pályával el van látva, bár melyik pillanatban 3, esetleg 6 évre haszonbérbe szándékszm adni. A haszonbér iránt értekezhetni alóltirtal.

Sz.-Udvarhely, 1879. szeptember 29.

(350)

(2—3)

KORONKAI JÓZSEF.

BORSAJTÓK

és
SZŐLŐMALMOK,

(francia Mabillo-féle)

bor szivattyúk, ruggyanta-esővek a hozzávaló eszközökkel, kenderesővek, tűzoltó-feeskendők számára, vízmentes ruggyanta takarók, mozdony- és gép-szijjak, ruggyanta-esőköpenyek és mindennemű ruggyanta-árakat

Schottola Ernő és Neoschil,

Budapest, nagybani eladás: váci-körút 28. Páris szállódnak átellenében.

(316)

(6—8)

FERENCZ JOZSEF

KESERÜVIZ-FORRAS

(323)

(2—6)

Elismert mint leghatásosabb valamennyi keserüviz között.

Dr. Leube W. a belgyógyászat tanára Erlangenben. „Nem okoz kelletlen mellék-hatást, ha nagyobb adagban vétetik. Sőt még oly esetekben is, hol a bényákhártya izgatott, e víz tájladom nélküli székletet okozott.” Erlangen, 1878.

Dr. Kerányi Frigyes, tanár és kir. tanácsos Budapesten. „Kellőösen az ál-tal tiunik ki, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízt és hogy még hosszabb használat után sem sávarja meg az étvágyat s emésztést.” Budapesten, 1877.

Dr. Gebhardt Lajos, tanár és a Sz.-Rókus kórház igazgatója, Budape-s-ten. — „Könnyen vétethetik és a többi budai vizekhez aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre.” Budapesten, 1877.

Dr. Kiss Sándor, a Sz.-János kórház igazgatója Budapesten. „Valamennyi budai keserüviz között Kellomes izre és jeles hatása által tü-nik ki: gyomor- és bélhurutnál, megfűzött székrekedésnél, alhasi vérpangásnál, valamint vértelenséknél, aranyérvnél, étvágytalanságnál stb.” Budapesten, 1877.

Dr. Bamberger Henrik, tanár és udv. tanácsos Bécsben. „Még hosszabb használatnál sincs semmiféle káros hatása.” 1877.

Dr. Meynert Th. az elmegyógytan tanára, kormánytanácsos Bécsben. „A nő-r-séketl adagok és azok kiméletes hatása által a kórda egybe-vágó heveny kórosateknél gyakran fontos okjavalatnak felelnek meg.” Bécs, 1879.

Ezen víz kapható minden gyógyszerháza és fűszerárú-kereskedésben Kolozsvárt: **Csiky Imrénél és Hutter János,** Somlyai László, Vogel Károly ke-reskedéseiben, és a forrás-igazgatóságánál Budapesten.

Kerti és tűzfeeskendők nagy választékban.

(275)

(12—20)

WALSER FERENCZ

magyar gazdasági gépgyáraí egyesített rak-tá-rának és gépműhelyének Erdélyországi fióktelpe
Kolozsvárt

bel-monostorutca 12-dik szám alatt.

Gyári áron kedvező fel-tételek és jótállás mel-lett ajánlja:

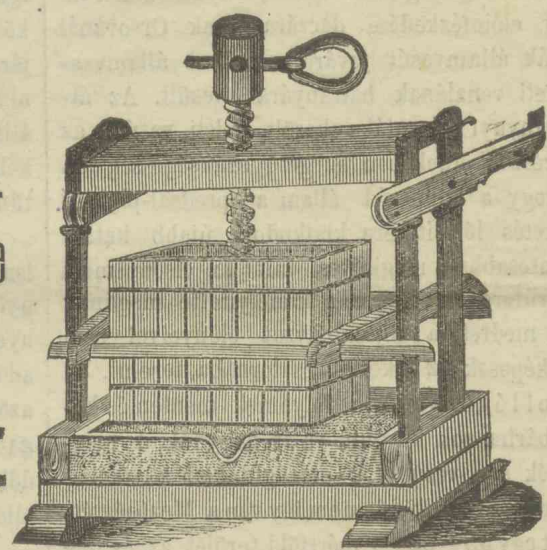
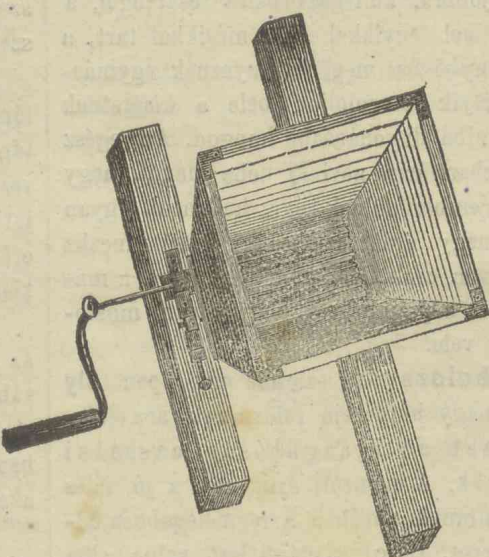
Borsajtókat a legkitünőbb rendszerű.

Szőlőroncsoló-malmokat és szőlőrostákat.

Borszivattyúkat minden hozzávaló felszereléssel.

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. —
(Értelmes ügynökök és ismét-eladók kerestetnek.)

Eredeti **MAYER-féle Trieurók**, mely a konkolyt, búkkönyt és zabot kiválasztja.

Vasszerkezeti szivattyus kúta és kút csövek.

Alter és Kiss Budapest

királyné ő felségének udvari divatárú szállítói
tiszteltetl értesitik ezzel nagyrabecsült vevőiket, miszerint
(343) **utazójuk** (2—3)
legrövidebb idő alatt fog megérkezni és a legújabb divatelméket, kész
ruhákat, valamint öszifelőltöket dús választékban
a „**Nemzeti szállodában**”
szíves megtekintés végett bemutatni bátor leend.

Ausztria-Magyarország

legújabb színezett vasúti térképe

(1879-ki kiadás.)

Ára 1 frt. o. ért.

Ausztria-Magyarország
legújabb színezett
Vasúti térképe
Ára 1 frt.

Kapható Kolozsvárt
STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében.

Kapható Kolozsvárt

Stein János
könyvkereskedésében.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

A Bazar
a legelterjedtebb és a
legezélyesebb német női
divatlap,
a legkedveltebb és a
legtartalomdúsabb lap e
nemben.

25.
évfolyam.
kitüntetve a bécsi
világkiállításon
1873.

A Bazar
1879. Január 1-től
12 színezett divat képet
és sok színezett
kézimunka mintát
fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva
csak 1 frt 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr.

Évenként megjelenik:

24 divatlap.
24 szépírodalmi és vegyes tartalmu
lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények
és hirdetésekkel.
12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt

csakis

Stein János
könyv- és zeneműkeres-
kedésében.